

сукупного капіталу, рентабельність власного капіталу (сприятливою є тенденція збільшення значення цих показників); період окупності власного капіталу (сприятливою вважається тенденція зменшення значення показника).

У ході визначення ознак дій з доведення до банкрутства аналізуються наступні показники:

- забезпечення зобов'язань боржника всіма його активами (відношення суми активів боржника до суми його зобов'язань);
- забезпечення зобов'язань боржника його оборотними активами (відношення оборотних активів до суми зобов'язань боржника);
- розмір чистих активів (різниця між сумою активів підприємства та сумою його зобов'язань).

Якщо вищезазначені показники погіршилися протягом періоду, який аналізується, то з'ясовуються причини їх погіршення шляхом перевірки фінансово-господарських договорів підприємства та аналізуються заходи, ужиті керівництвом підприємства, щодо стягнення заборгованості (повнота та своєчасність проведеної претензійно-позовної роботи), своєчасності розв'язання проблем у виробничому процесі тощо. У таблиці 6 наведено методику аналізу показників для виявлення ознак дій з доведення до банкрутства.

Список використаних джерел:

1. Жданов В.Ю. Модели банкротства зарубежных предприятий с формулами расчета (4 MDA- модели) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [//finzz.ru/modeli-bankrotstva-zarubezhnyh-predpriyatij-4-mda-modeli.html](http://finzz.ru/modeli-bankrotstva-zarubezhnyh-predpriyatij-4-mda-modeli.html)

2. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06>

Черешнюк О.М.

кандидат економічних наук, старший викладач

Тихович Н.П.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ВИТРАТ НА ПОЛІПШЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Основні засоби широко використовуються на підприємствах, що здійснюють діяльність у різних галузях економіки. Для підтримання таких активів у робочому стані, а також для збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від їх використання, підприємства здійснюють їх ремонти та поліпшення.

Реконструкція – комплекс заходів щодо збільшення виробничих потужностей, підвищення продуктивності праці технічного рівня виробництва з метою збільшення випуску продукції, зниження її собівартості з якнайменшими затратами матеріальних і грошових ресурсів на одиницю введеної потужності.

Модернізація – вдосконалення конструкцій, що забезпечує підвищення продуктивності об'єкта, який модернізується, сприяє розширенню його технологічних можливостей до рівня сучасних технік і технологічних вимог, досягненню економії ресурсів, поліпшенню умов праці[4].

Ремонт основних засобів – часткове відновлення окремих об'єктів для підтримання їх у робочому стані. Ремонт може бути поточний, середній і капітальний, а також плановий і аварійний. Таким чином, можна сказати, що модернізація стосується обладнання (машин, устаткування), реконструкція – підприємства загалом або його виробничих підрозділів (цехів, дільниць), а ремонтний процес – кожного окремого об'єкта або його складової. у. Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби і розкриття інформації про них у фінансовій звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності регламентуються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (П(С)БО 7) [1]. Загальні правила ведення обліку основних засобів відображено в міжнародних стандартах бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» (МСБО 16)[2]. Питання відображення витрат на поліпшення основних засобів присвячені пункту 14 і 15 П(С)БО № 7 [1]. Вони умовно розділяють поліпшення об'єктів основних засобів на два типи: що поліпшують об'єкти основних засобів і призводять до зростання майбутніх економічних вигод; що підтримують об'єкт у початковому робочому стані. На суму перших збільшують первинну вартість основних засобів, другі – включають до складу витрат поточного періоду

Відповідно до нормативних документів витрати на ремонт основних засобів відображаються в бухгалтерському обліку таким чином:

– у першому випадку на суму здійснених витрат збільшується балансова вартість, що згодом призводить до зростання амортизаційних відрахувань й, отже, до збільшення витрат підприємства за елементом собівартості «амортизація». Однак установлене джерело (амортизація) за виконаними роботами при цьому не змінює своєї величини, тому що відбувається збільшення первинної вартості основних засобів;

– у другому випадку витрати на зазначені ремонтні роботи відразу потрапляють до витрат поточного періоду, не змінюючи ні первісну вартість, ні розмір амортизаційних відрахувань.

Диференційні риси між П(С)БО 7 [1] та МСБО 16 [2] можна пояснити тим, що міжнародний обліковий стандарт має загальний рекомендаційний характер та не враховує національних особливостей ведення бухгалтерського обліку.

Вимоги сьогодення диктують суб'єктам економіки застосовувати міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, що сприятиме уніфікації фінансової звітності, додатковому залученню інвестицій, підвищенню прозорості та зрозумілості інформації для прийняття управлінських рішень. Тому для адаптації національної системи бухгалтерського обліку відповідно до вимог міжнародної практики в П(С)БО 7 «Основні засоби» необхідно внести деякі зміни і доповнення, що дозволить подолати певні неузгодженості в обліку основних засобів і сприятиме підвищенню достовірності, прозорості та зрозумілості облікової інформації для користувачів.

Саме тому організація обліку та аудиту основних засобів повинна бути цілісною, єдиною системою взаємопов'язаних, взаємоузгоджених способів і методів обліку, які охоплюють увесь комплекс облікових процедур з виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації. Зазначимо, що аудит витрат на ремонт та модернізацію основних засобів на підприємстві здійснюється з метою виявлення ризиків, що можуть виникнути в ході здійснення таких операцій та надання рекомендацій керівництву щодо їх мінімізації чи усунення. Метою якого є забезпечення збереження майна власника підприємства, а саме, тих матеріальних цінностей, що були використані під час проведення ремонту основних засобів; економічної, юридичної та технічної достовірності інформації про витрати, понесені на ремонт об'єктів основних засобів; досягнення ефективних показників продуктивності основних засобів на підприємстві в зв'язку з проведеними ремонтними роботами через реалізацію прийнятих управлінських рішень відповідно до запланованих проектів; попередження порушень, зловживань та здійснення незаконних дій працівниками підприємства під час здійснення ремонтних робіт [3].

Здійснення аудиту ремонту та модернізації основних засобів на підприємстві набуває значної актуальності за сучасних ринкових відносин, які вимагають раціонального та ефективного використання наявних ресурсів, формування оптимальної структури основних засобів на підприємстві і підтримання їх у постійному робочому стані.

Основними завданнями аудиту витрат на ремонт основних засобів є:

- Перевірити правильність відображення прямих і непрямих витрат на ремонт основних засобів в системі бухгалтерського обліку;
- Перевірити правильність віднесення витрат на витрати періоду чи їх капіталізацію та збільшення вартості відремонтованого об'єкта основних засобів;
- Перевірити правильність відображення витрат на рахунках аналітичного обліку, що запропоновані у другому розділі дисертаційного дослідження;
- Встановити необґрунтоване списання товарно-матеріальних цінностей на ремонт основних засобів.

Предметом аудиту витрат на ремонт основних засобів є господарські процеси, що безпосередньо пов'язані з ремонтними роботами, а також операції, які викликані рухом товарно-матеріальних цінностей, що можуть бути використані у процесі здійснення ремонту основних засобів оцінені з точки зору їх доцільності та можливості виникнення ризиків в ході їх здійснення.

Для виконання поставлених завдань аудитор визначають ризики, пов'язані з проведенням перевірки витрат на ремонт та модернізацію основних засобів [3].

Ризик не виявлення пов'язаний зі складністю проведення аудиту у зв'язку з недосконалою системою внутрішнього контролю операцій з ремонту та модернізації основних засобів; відповідно, помилки і шахрайські дії персоналу можуть бути не виявлені в процесі перевірки.

Якість аудиторської перевірки залежить від надійності системи бухгалтерського обліку, точності віднесення об'єктів до класифікаційних груп та достовірності інвентаризаційних даних.

Аудит операцій з поліпшення та ремонту основних засобів є досить складним напрямом дослідження, що пов'язано з серйозними методологічними проблемами в обліку цього питання, насамперед, зі складністю розмежування на практиці витрат, які пов'язані з поліпшенням основних засобів та підтриманням їх у робочому стані. Враховуючи це, для отримання достатніх і доречних аудиторських доказів, здійснені протягом періоду аудиту операції з відновлення стану основних засобів слід перевіряти, застосувавши комплексне виконання аудиторських процедур з їх ідентифікації, перевірки, спостереження, підтвердження, запиту, перерахування, аналітичних процедур, оцінки та повторного виконання.

Список використаних джерел:

1. Основні засоби: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. за № 92. Режим доступу :<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0288-00>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
3. Бездушна Ю.М. Особливості аудиту витрат на ремонт та поліпшення основних засобів. Режим доступу : http://visnyk-onu.od.ua/journal/2014_19_5-6/28.pdf
4. Кононова І.В. Особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами. Режим доступу :http://irbis.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuvcgiirbis_64.exe .